

Man gjorde en by fortræd

Fine lille by du har mange elskere af din natur, din bebyggelse og dine mennesker!

Du lå så fredeligt som et reservat for fin gammel byggeskik egnet til at værne om en enkel, menneskelig idyl.

Intet friluftsmuseum, ingen atrap, men en levende by, som indenfor den givne ramme, byplan og boligtype fornyede og moderniserede sig.

Af og til blev en lille tosset kvist sat på et hus! Af og til kunne det ikke blive gammelt nok, og man hittede på den dårlige og absolut malplacerede spøg at indsatte blyndfattede ruder i vinduerne.

Undertiden skulle vinduerne moderniseres: store gabende ruder i helt forkerte dimensioner gav for meget lys om sommeren og for megen kulde om vinteren, så de måtte tildækkes godt med gardiner. Ikke sjældent blev de fine gamle fyldingsdøre erstattet med moderne teaktræs- eller egetræs-døre.

Altsammen en slags forløren make-up, med forringelse af en masse detaljer og gradvis forsimpning, men helheden, den særlige fortryllelse, der hvilede over den

gamle bykerne, dog stort set bevaret.

Der kom også lidt mere trafik med tiden – også i luften – men byen var en endestation! – ingen transitplads. Byens styre fredelede dens strandenge, helt fra Steglepladsen til grænsen for byens jorder langt mod syd, og oprejste i sin begejstring herover – og over sig selv – et monument ved strandlinien. Alt syntes fredeligt og godt. Museet, fredningsnævnet og naturfredningskomitéen for Amager søgte hver på sin måde at værne om byens kulturelle og naturskabte værdier.

Men der kom andre tider. Fra at være en idyllisk flække avancerede den til købstad med ambitioner.

Så lød skæbnegongongen! Statsbanerne bankede på! Dragør skulle have sin kombinerede sprut-, øl-, rugbrøds- og passagerfærge.

Turismen leve! Opblomstring af en hensygnende havn, af byens næringsliv og fraser af lignende art blev slynget i hovedet på dem, der pegede på faren ved denne hersens færge. Byens fremsynte styre – og des-

være i skøn enighed på begge sider af bordet – gik i aktion på trods af alle advarsler: Konsolidering af havnebudget, stigning af byens indtægter: alt såre skønt! Turistforeningens gode formand havde moralsk mod til at træde op mod denne slags turisme. Adskillige gode borgere protesterede. Men nej! Gysserne vinkede! Byens vise fædre... vidste meget bedre!

Naturfredningskomitéen protesterede mod kommunens plan om at lægge tilkørselsvejen til færgen tværs over det naturfredede område ved strandlinien. Vejen var på det forelagte projekt lige ved at vælte naturfredningsmonumentet. Men nej! Naturfredningskomitéen magtede intet overfor byens sammenbidte og energiske styre – og fik for øvrigt for ringe støtte af de overordnede naturfredningsmyndigheder.

En kreds af byens borgere dannede nu et bykulturelt udvalg med det for øje: at vejlede kommunalbestyrelsen.

Udvalget udarbejdede en grundig og omfattende betænkning om aktuelle Dragør-spørgsmål for i hvert fald at søge reddet, hvad der reddes kunne.

Udvalget pegede på nødvendigheden af at fremskynde arbejdet med den lovbefalede byplan (loven herom stammer fra 1938, og vi skriver nu år 1960). Fredningsnævnet og undertegnede har adskillige gange mindet kommunalbestyrelsen om dens forsømmelig-

hed på dette område og om den forvirrede „byplan-mangelsygdom“, som stadigt præger det vise råds arbejde. Ligeledes tilrådede udvalget, at man, som det bør ske nu for tiden, forberedte et særligt afsnit om den ældre bydel i den nye bygningsvedtægt. Og pegede efter grundige undersøgelser på nødvendigheden af en konstruktiv parkeringsplan for Dragør. Efter hvad jeg har bragt i erfaring, agter kommunalbestyrelsen kun at henvise dette spørgsmål til politiet, som efter hvad det meddeler mig ikke har hermed at skaffe.

Udvalget ville søge at påtage sig en del af det arbejde, Dragørs Fremme i sin tid påtog sig. Det understregede Dragørs Fremmes indsats for skabelse af nye kreative områder, det gamle og det nye anlæg og beplantningen rundt i Dragør.

Det advarede mod de planer, kommunalbestyrelsen nærer med hensyn til angreb på anlægget. Da udvalget ikke fik anden henvendelse fra kommunalbestyrelsen vedrørende betænkningen end en formel tak, søgte det atter kontakt med kommunalbestyrelsen, som svarede, at den nok skulle henvende sig til udvalget, „når det blev aktuelt“. Siden har vi intet hørt. Som om alle de problemer, vi har berørt, ikke er forrygende aktuelle!

Via kommunalbestyrelsen søgte vi også kontakt med den ingeniør, der skal lave en byplan for den

gamle bydel. Ingen reaktion! Kold skulder. Byens styre er for fornemt til at lytte til en kreds af byens borgere. Hvad anlægget angår, vil gamle Wieder vende sig i sin grav, når kommunalbestyrelsen skænder hans livsværk. Først tog man et ordentligt stykke ind til kirkegård – nok til de næste 500 år! Så en bid til materialgård. Så en mægtig haps til skolen og en luns til spejderhytte.

Nu tænker man vist på at udnytte den fine lille birkelund ved søen til sygehjem. Og snart ligger der atter et hus: en præstegård!

Ved siden af anlægget ligger kolonihavearealet, sillyst og fredeligt som skabt for anbringelse af et sygehjem og i nærheden deraf en præstegård: de gamle og svage til trøst og hussvalelse.

At kolonihaveområdet nu byplanmæssigt er uheldigt placeret, efterhånden som villakvarteret har udviklet sig om det, bør understreges. Men så kom da den favre tid, vi ventede' så længe: denne hersens færge. Når den ikke rendte sig buler på i det sindrigt anlagte havneudløb, havde man undertiden glemt at trække mekanikken op. Med lods ombord og slæbebåd for boven af en helvedes larm fra maskinen, der kan høres over hele byen, svajer mukkebikken frygtomt ud af havnehullet, lidt til grin. Et vidnesbyrd om godt sømandskab og glimrende, velgen-

nemtænt havneingeniørkunst! Færgen skulle være tungt lastet med øl og rugbrød. – Foreløbigt har man kun observeret kæferter og indkøbshajer.

Vore hustruer forsøgte i begyndelsen at stå i kø i butikkerne, hvis personale er segnefærdige. Nu slår de sig sammen nogle stykker og tager til byen og køber ind. Det er billigere og mere tidsbesparende.

Imponerende trafikskilte vejleder strømmen af fremmede trafikanter, Dragør-boere, skolebørn, gæs og hons farer skræmte over vejen. Fulde „Angbåtpassagerere“ dingler omkring i gaderne, forulempet fredelige borgere.

Hvorfor al verden skal vi have en sprutfærge? Hvorfor skal den billige alkohol friste svage sjæle både från hinsidan og blandt vore egne. Som om vi ikke havde knejper nok?

Og det er kun begyndelsen: En fin gammel by er i støbeskeen: Flere færger, mere trafik, den tunge trafik kommer også snart, flere beådede „Angbåtpassagerere“, flere beduggede Dragør-boere, mulighed for vor ungdom til færgescapader! Supermarkeder, tankstationer, iskageboder og pølsebarer indbyggede og ødelæggende den gamle by! Tiltagende forsimpning af et fint gammelt bysamfund.

Ved strandlinien står et lille naturfredningsmonument og skammer sig over sig selv midt i de

sønderlemmede rester af et grønt område. Vor udmærkede og fremskridtsvenlige kommunalbestyrelse vil nu – i kontinuitet af dens fremragende kendsgerninger hidtil – kunne gøre en virkelig indsats for at blive mindet i evighed. Slet den gamle tekst på monumentet ud.

Skriv en ny. Der behøver kun at stå: Man gjorde en by fortræd. Og så: Jammersminde om: her følger så navnene fra begge politiske fraktioner og datoen.

Lad denne skam nage dem i kødet.

Og lad den forpligte byens styre til ikke at skamme sig for at lytte til andre stemmer end dem, der lyder i dets egen palaver. Dem, Vorherre giver et embede, giver han også forstand. Men denne kan udvikles!

Ved et møde forleden åbenbarede vor borgmester, at man, når afdrag og forrentning på lån er afviklede, vil kunne vente sig den fast utrolige, enorme indtægt af 15.000 kroner det første år, måske noget mere siden – vel at mærke – og det har man ikke taget i betragtning! – såfremt Øresundsbroen ikke kommer indenfor en overskuelig fremtid og slår hele taskens pilleriet over enåe. Stakkels lille Dragør! Man solgt din sjæl for småpenge!

Men selv for småpenge skal der en skønne dag gøres regnskab.

Poul Dich.